Генеральному прокурору Республики Беларусь Божелко О.А.

Конституция нашего государства гарантировала свободу слова, печати и информации. Этот принцип получил развитие в Законе "О печати и других средствах массовой информации". Закон (статья 32) закрепляет право граждан на своевременное, оперативное получение через СМИ достоверных сведений о политической, экономической и международной жизни. В статье 39 закона говорится о праве журналистов присутствовать в районах стихийных бедствий, аварий и катастроф, военных действий, местностях, где объявлено чрезвычайное положение, на митингах и демонстрациях, на месте других общественно важных событий и передавать оттуда информацию.

Тем не менее, установлены многочисленные случаи грубого нарушения Конституции и закона представителями органов охраны правопорядка. Журналистов лишают права заниматься своей профессиональной деятельностью. Сотрудники милиции и других спецслужб изымают у них видео- и аудиоматериалы, разбивают технику. За присутствие в местах проведения митингов, шествий и других массовых мероприятий их избивают дубинками, к ним применяют слезоточивый газ как к злостным нарушителям порядка. Так, 14.02.97 г. из-за отравления газом была доставлена в больницу корреспондент РИА "Новости" О.Лучанинова.

Имеют место случаи задержания журналистов и привлечения их к административной ответственности в связи с осуществлением ими своей профессиональной деятельности. 14.02.97 г., несмотря на предъявление своего журналистского удостоверения, сотрудниками милиции

был задержан и на несколько часов препровожден в камеру корреспондент "Белорусской газеты" В.Дятликович. В нарушение статьи 240 Кодекса РБ об административных правонарушениях его близким об этом сообщено не было.

13 марта 1997 года был задержан и привлечен к административной ответственности исполнительный директор Белорусской ассоциации журналистов И.Рынкевич. Ему было вменено в вину "участие в пикетировании на пл.Независимости 10.03.97 г. и нарушение декрета Президента Республики Беларусь N 5 от 5.03.97 г. "О собраниях, митингах, уличных шествиях, демонстрациях и пикетировании в Республике Беларусь". Основанием послужили рапорты сотрудников милиции, в которых упоминался "высокий человек с кинокамерой". Объяснения журналиста приняты во внимание не были.

14.03.97 г., накануне празднования Дня Конституции, были задержаны журналисты Г.Барбарич (информационная компания БелаПАН), С.Малиновский (газета "Свободные новости плюс"), А.Хмельницкий (радио "Свабода"), И.Халип (заместитель главного редактора газеты "Имя"), Р.Яковлевский ("Белорусская газета"), А.Неверовский, А.Дощинский, Г.Потапович (газета "Свабода"), П.Карназыцкий (газета "Здравый смысл").

2 апреля во время разгона манифестации в Минске задержаны милицией И.Халип, заместитель главного редактора газеты "Имя", корреспондент московского журнала "Итоги", П.Быковский, корреспондент газеты "Белорусский рынок", С.Малиновский, корреспондент газеты "Свободные новости плюс", В.Щукин, корреспондент газеты "Товарищ", П.Карназыцкий, корреспондент газеты "Здравый смысл". Все задержанные журналисты были избиты, у некоторых отобраны и повреждены редакционные удостоверения. От удара милицейской дубинкой в грудь пострадала корреспондент российской газеты "Коммерсантъ-дейли" Ольга Томашевская. В тот же день возле штаб-квартиры БНФ был задержан с видеоаппаратурой оператор БАНТ В.Костин.

Во всех перечисленных в нашем обращении случаях задержанные имели при себе служебные удостоверения и находились при исполнении служебных обязанностей.

В соответствии со статьей 48 Закона "О печати и других средствах массовой информации" нарушение прав журналистов влечет дисциплинарную, административную, уголовную и иную ответственность в соответствии с законодательством Республики Беларусь. Только реализация этой статьи закона позволит положить конец преследованиям журналистов за их профессиональную деятельность. Преследованиям, которые, на наш взгляд, постепенно приобретают опасный характер целенаправленных репрессий.

Выполняя одну из своих основных уставных целей — защиту прав журналистов, в том числе юридических, — а также на основании пункта 4 статьи 32 Закона о прокуратуре, просим провести проверку перечисленных фактов, привлечь к ответственности работников правоохранительных органов, виновных в нарушении закона по отношению к журналистам, в применении к ним грубой физической силы, а также принять предусмотренные законом меры по устранению нарушений закона должностными лицами органов внутренних дел впредь.

По поручению Рады
Белорусской ассоциации журналистов

Президент Ж.Н.Литвина

НАВІНЫ

24 марта Министерство иностранных дел Республики Беларусь официально объявило о лишении аккредитации директора-корреспондента Минского бюро НТВ Александра Ступникова. Ему в вину вменялось тенденциозное освещение событий в Беларуси.

В связи с этим фактом Белорусская ассоциация журналистов выступила с заявлением, в котором отметила, что МИД фактически взял на себя роль цензора. К сожалению, внешнеполитическое ведомство, закрывая глаза на нарушения прав человека в Беларуси, в том числе — прав журналистов, честно выполняющих свой профессиональный долг, все больше превращается в орган подавления свободной прессы.

Нельзя считать случайным совпадением тот факт, что корреспондентам всех зарубежных телекомпаний, включая российские, возбранен вход в республиканский радиотелецентр. Они лишены возможности передавать отснятые видеоматериалы в эфир.

Кроме того, Госсекретарь Совета безопасности Беларуси Виктор Шейман открыто угрожает перерегистрацией независимых изданий и переаккредитацией зарубежных корреспондентов.

В последнее время условия их работы в Беларуси — так же, впрочем, как и всех независимых СМИ — стали невыносимыми. Все это тревожит не только журналистскую общественность, но и простых граждан, которые лишены права на получение объективной информации.

Рада Белорусской ассоциации журналистов
25.03.97 г.

Рэпартаж з-пад дубінак

Уладзімір ДАВЫДОЎСКІ
сябра БАЖ.

2 красавіка вайна з журналістамі набыла лакальную форму. Эпіцэнтр — невялічкія дворыкі на скрыжаванні Багдановіча-Камуністычнай.

Паляванне пачалося з нападу на журналіста камуністычнай газеты "Товарищ" Ва-

Арышт Славаміра Адамовіча

лерыя Шчукіна. Чаму менавіта апазіцыйны камуніст Шчукін? Разлік просты. Галоўны вораг рэжыму — дэмакратычная прэса. Вораг даўні, значыць, загартаваны і згуртаваны. Камуністы (нават апазіцыйныя) — іх апаненты. Ды і маскоўская прэса не надта каб "жаловала" камуністаў... Чым не нагода паставіць на месца «зарваўшыхся» былых «сваіх», увачавідкі расправіўшыся з іх "глашатаем"-журналістам (**плюс апальным дэпутатам**)?

Але атрымалася, як у прымаўцы, — першы блін комам. Нечакана Шчукіна (**камуніста!**) кінуліся бараніць яго ж апаненты па пяру.

Міліцыянты ў разгубленасці разводзяць рукамі: маўляў, не разабралі, што журналіст, а дубінкай па галаве пару-тройку разоў ляснулі выпадкова...

Але сітуацыя паўтарылася (**выпадкова**?). Няўжо зноў непаразуменне? Напачатку так падумалі ўсе, аднак падбегшых да непрытомнага Шчукіна журналістаў на гэты раз сустрэлі дубінкамі. Не ведалі, каго білі і піналі нагамі? Ведалі! На вопратцы ў іх былі замацаваныя апазнавальныя шыльдачкі.

Дайшла чарга і да мяне. Калі абаронцаў журналіста ўзялі ў кола, я, пачаўшы начытваць інфармацыю, рушыў да іх. Але паспеў зрабіць толькі некалькі крокаў, бо збоку падскочыў міліцыянт і дубінкай з усяе сілы нанёс удар па руцэ, у якой я трымаў дыктафон (**выпадкова**?).

Мая заява аб тым, што я — журналіст, прывяла міліцыянта ў яшчэ большае шаленства. Некалькімі ўдарамі па галаве ён зваліў мяне на зямлю. Побач апынуліся яшчэ двое і пачалі бязлітасна малаціць дубінкамі і нагамі па галаве, па спіне, па нырках і ў пах. Білі да таго часу, пакуль не палічылі, што я ўжо не ў стане рухацца. Потым

Паляванне за карэспандэнтам газеты «Товарищ», дэпутатам Вярхоўнага Савета РБ 13 склікання Валерыем Шчукіным

падхапілі пад рукі і пацягнулі да УАЗіка. Калі ж я паспрабаваў самастойна перасоўваць ногі, пасыпаліся ўдары.

У машыне я быў не першы — новыя, на падлозе паміж сядзеннямі ўжо ляжаў паранены драматург Уладзімір Халіп. Праз хвіліну зверху закінулі Шчукіна. А наастачу штурханулі на пярэдняе сядзенне журналістку газеты "Имя" Ірыну Халіп.

Тры журналісты ў адной з першых машын! **Выпадкова**?

Шчукіна білі і ў салоне, астатніх брудна абражалі. Прычым міліцыянта зусім не палохала тое, што журналісты на гэты раз маглі добра разгледзець ягоны твар. Значыць, ён быў упэўнены ў сваёй беспакаранасці?

А далей запрацавала добра адладжаная машына: высвятленне асобы, ліпавыя пратаколы, каманда "К стене!" і камеры спецслужб, нарэшце, спецпрыёмнік-размеркавальнік.

Моцна балела галава, але нават таблеткі мне не далі. Пазней, згодна з медыцынскім аглядам, зафіксавана чэрапна-мазгавая траўма, шматлікія раны і сінякі, парушэнне функцый некаторых унутраных органаў. У прыватных размовах медыкі былі больш катэгарычныя — 2 красавіка патрабавалася тэрміновая шпіталізацыя. Калі ж улічыць, што некаторым з маіх калегаў перапала нашмат больш, карціна вымалёўваецца досыць змрочная.

Амаль праз суткі пачаўся суд. Аднак у сувязі з "нечакана высвятліўшыміся абставінамі", крытычным станам майго здароўя, адсутнасцю рапартаў і сведкаў з боку міліцыі, суд быў перанесены на 8 красавіка.

Рапарты з'явіліся пазней і былі аформлены па стандартнаму, загадзя падрыхтаванаму ўзору, апавядалі пра тое, што я з антыпрэзідэнцкім воклічам кінуўся на міліцыянтаў. Зрэшты, пра "праўдзівасць" гэтых сведчанняў гаворыць хаця б той факт, што месца майго затрымання **(паводле так і не з'явіўшыхся на суд сведкаў-міліцыянтаў)** пазначана нават у іншым квартале.

Суд пастанавіў па маёй **(пакуль незакрытай)** адміністрацыйнай справе правесці расследаванне з мэтай узбуджэння крымінальнай справы ў дачыненні да перавысіўшых свае паўнамоцтвы адказных асобаў.

Няўжо перамагла справядлівасць? Ды дзе там! Фактычна такое рашэнне азначае, што расследаванне будзе цягнуцца месяц, два, тры... а потым — непрыкметна "патоне".

Зараз прапрэзідэнцкія СМІ спрабуюць прадставіць збіенне журналістаў як недарэчнасць. Але выкладзеныя мной факты — не прыватны выпадак, што дазваляе сцвярджаць — наўрад ці міліцыянты выказалі б такую "любоў" да журналістаў, калі б не было на тое загаду зверху.

Прыгавор у рэжыме канвеера

13 сакавіка ў Мінску па месцы жыхарства без прад'яўлення пракурорскай санкцыі быў затрыманы выканаўчы дырэктар Беларускай асацыяцыі журналістаў Ігар Рынкевіч. Толькі пасля настойлівых патрабаванняў І.Рынкевіча двое невядомых у цывільным назвалі сябе. Імі аказаліся лейтэнанты міліцыі Шарамет І.П. і Герасімовіч Ю.П. Свае дзеянні яны растлумачылі тым, што затрыманы, быццам бы парушаў "адзін з дэкрэтаў прэзідэнта".

У Заводскім РАУС маёр Вараб'ёў П.І. удакладніў падставы затрымання: "За ўдзел у пікетаванні на плошчы Незалежнасці 10 сакавіка 1997 года і парушэнне прэзідэнцкага дэкрэта N 5 ад 5.03.97 г.". У рапартах двух міліцыянтаў фігуруе "высокий человек в очках, в руках у него была кинокамера... При появлении этого гражданина в разных местах митингующие начинали громко кричать, свистеть и пытались прорвать милицейскую цепочку".

Усе аргументы І.Рынкевіча, што ён знаходзіўся побач з пікетам ля Чырвонага касцёла як журналіст, выконваючы свае прафесійныя абавязкі, што ніякай "кінакамеры" у яго не было і ніхто з міліцыянераў падчас акцыі прэтэнзій яму не выказваў, засталіся без увагі. Праз пяць гадзін у судзе Маскоўскага раёна суддзя Зялёнка збіраўся хутка, "у рэжыме канвеера", вынесці затрыманаму абвінавачванне, але журналіст запатрабаваў адваката. Менавіта гэта прымусіла суддзю перанесці пасяджэнне на іншы дзень. Аднак 19 сакавіка, нягледзячы на доказы адваката і сведак, што І.Рынкевіч вёў сябе прыстойна і не парушаў грамадскі парадак падчас пікетавання, суддзя Зялёнка прыняў за ісціну толькі сведчанні міліцыянтаў. Маўляў, журналіст спрабаваў "прорвать цепочку из работников милиции" і выходзіў на праезджую частку. Зялёнка ўгледзеў у тым адміністрацыйнае правапарушэнне і, кіруючыся вышэйназваным дэкрэтам N 5, прызначыў І.Рынкевічу штраф у памеры 10 мінімальных заработных плат.

У адказ на гэты, па словах журналіста, валюнтарызм ён падаў скаргу ў вышэйстаячую інстанцыю — Мінскі гарадскі суд.

Выканаўчы дырэктар БАЖ вырашыў таксама звярнуцца ў пракуратуру і падаць у суд на міліцыянтаў-ілжэсведкаў.

"Дубина, дубина, дубина", - ... ответ наших лет?

"Меня совершенно потрясло это событие", — так в интервью для Белорусской службы радио "Свобода" охарактеризовал события, происшедшие в Минске 2 апреля, вице-президент Российского ПЕН-центра, известный поэт Андрей Вознесенский.

"... Страшно было видеть, как родных людей моих (Вознесенский имеет в виду друзей-белорусов) — Иру Халип, например, — били дубинками на глазах у всей страны, у всего мира...

День назад я видел Иру "живьем"... Мы много спорили с ней. Потому что я многого не понимал. Я считал, что, чем скорее будет объединение наших стран, тем лучше. Даже для свободы в Беларуси. Потому что никогда тогда наше российское телевидение в Беларуси не смогут отключить. И не будет цензуры.

... И вот через сутки включаю телевизор и вижу у нее (Ирины Халип) опухшее лицо, страшное лицо, совершенно непохожее на ту красотку, с которой я говорил об искусстве, о поэзии в Минске и здесь, в Москве... И вот она говорит совершенно страшные вещи, подробности, как ее били. И показывает все это, как волокли..."

Потрясенный Вознесенский написал стихи:

Неужто?!

И.Халип

Ирина, сирена Свободы,
шопеновской музыки,
забьют тебя без стыдобы
бронированные мужики.

По телеку шлемы и шабаш.
Свалив на асфальт щиты,
"Шайбу! — лупили — шайбу!"
Но шайбочка — это ты.

За что? что живут
не слишком?
за то, что ты молода?
за стрижиную твою
стрижку,
упавшую, как звезда?

Ты что-то кричишь
из телека
меж вооруженных сил.
Отец твой прикрыл тебя
телом.
Я тебя не прикрыл.

И кто-то тобой любимый
на твоих, Ирина, плечах
почувствует след дубины?
И ты начинаешь кричать.
"Россия, Россия, Россия", —
кричал белоснежный поэт.
"Мужчины, мужчины,
мужчины", —
другой повторял ему вслед.

Дубины, дубины, дубины —
неужто ответ наших лет?

Российский ПЕН-центр выступил с протестом в связи с избиением в Беларуси журналистов. Но в целом российская творческая интеллигенция все-таки довольно равнодушна к тому, что здесь происходит. Впрочем, чего ее винить в этом, если этой болезнью болеют и наш Союз писателей, и наш Союз журналистов? Они вообще предпочитают ничего не замечать вокруг себя, хотя по-прежнему претендуют на роль духовных лидеров.

Галина АЙЗЕНШТАДТ.

P.S. *Интервью с Андреем Вознесенским вышло в эфире Белорусской службы радио "Свабода" (в нем прозвучал и отрывок из этого стихотворения) 22 мая, накануне подписания Устава Союза России и Беларуси. А 24 мая стихотворение "Неужто?" было опубликовано в газете "Известия". Рассказав о своих давних культурных связях с Беларусью, дружбе с В.Быковым, Р.Бородулиным, В.Жаком, И.Халип, Е.Будиносом, поэт пояснил: "Я не печатал этих стихов раньше, чтобы мои дневниковые строки не стали картой в политических играх. Сегодня, после кремлевского подписания, надеюсь, что подобный кошмар более не повторится, и наши народы будут сближаться только сердцами".*

Неужто и впрямь верует? Святая простота...

Г.А.

НАВІНЫ

ГРОДНО — Незалежных журналістаў высяляюць на вуліцу

Газета "Пагоня" звяртаецца да беларускай грамадскасці, міжнародных праваабарончых арганізацыяў, сродкаў масавай інфармацыі, дыпламатычнага корпусу, урадаў краін Еўрасаюзу, а таксама да прэзідэнтаў Расійскай Федэрацыі і Злучаных Штатаў Амерыкі з заклікам узвысіць свой голас супраць гвалтоўнага высялення рэдакцыі "Пагоні", якое гарадзенскія ўлады прымусова здзейснілі 9 красавіка гэтага года.

Сутнасць справы ў тым, што без усялякіх падстаў "вертыкаль" прэзідэнта Лукашэнкі разарвала дагавор арэнды, які дзейнічае ўжо пяць гадоў, і на працягу якога мы маем, згодна з законам, першаснае права. Гэтае рашэнне азначае выкідванне на вуліцу не толькі рэдакцыі адзінай у горадзе беларускамоўнай незалежнай газеты, але і шэрагу афіцыйна зарэгістраваных грамадскіх арганізацыяў, якія таксама размяшчаюцца на гэтых плошчах. Сапраўдным здзекам выглядае і прапанова перасяліцца ў будынак, які знаходзіцца ў аварыйным стане, дзе адсутнічае вадаправод, каналізацыя, сувязь...

Такім чынам, працэс знішчэння непадкантрольнага ўладам грамадскага жыцця, незалежных сродкаў масавай інфармацыі ўступіў у Гродне ў завяршаючую стадыю (нагадаем, што ў мінулым годзе прыкладна такім жа спосабам гарадзенскія "градоначальники" прымусілі замаўчаць незалежнае радыё НБК). Інакш, як псіхічнай атакай улады на свабоду слова, канстытуцыйныя правы грамадзян на атрыманне аператыўнай і праўдзівай інфармацыі гэтыя дзеянні назваць нельга. Гэта чарговы крок па абмежаванні інфармацыйнай прасторы Беларусі.

Асабліва цынічнымі дзеянні беларускай "вертыкалі" выглядаюць на фоне запланаванага ўсенароднага абмеркавання праблем інтэграцыі Расіі і Беларусі, на фоне заяваў прэзідэнта Расійскай Федэрацыі Б.Ельцына, які падчас падпісання Саюзнага дагавору выказаўся, што "дэмакратыя і павага правоў чалавека — адна з асноваў гэтага саюзу".

Мы заклікаем усіх вас аб'яднаць свае намаганні дзеля спынення нахабнага беззаконня і самадурства, для абароны правоў чалавека.

Кантактныя тэлефоны: 72-35-61, 44-22-90 (Гродна).

ВІЦЕБСК — Накірункі дзейнасці вызначаныя

Сёння, калі, на вялікі жаль, значная частка грамадскасці даволі абыякава ставіцца да свабоднага распаўсюджвання і абарачэння інфармацыі, журналістыка вымушана пайсці на пэўную самаабарону. З такой пазіцыі зыходзілі сябры Віцебскай філіі БАЖ, калі на адным з першых яе пасяджэнняў вызначалі асноўныя накірункі дзейнасці. Вырашылі, што перш-наперш трэба наладжваць сувязі і партнёрскія адносіны з пазаўрадавымі арганізацыямі і сацыяльнымі групамі — праваахоўнай, гуманітарнай, дэмакратычнай накіраванасці, а таксама структурамі грамадскага самакіравання. Сумесна ствараць часовыя інфармацыйна-кансалцінгавыя структуры, якія б спрыялі працэсам грамадскай самаарганізацыі. Прыярытэты вызначылі наступныя:

— аператыўнае рэагаванне на значныя падзеі грамадска-палітычнага жыцця, выпрацоўка і распаўсюджванне адпаведных заяў і зваротаў філіі да грамадскасці, дзяржаўных устаноў і арганізацый;

— маркецінгавае даследаванне інфармацыйнага рынку Віцебшчыны з мэтай яго пашырэння;

— распрацоўка інфармацыйнай мадэлі, якая б адпавядала ідэалогіі адкрытага грамадства;

— усталяванне кантактаў з іншымі філіямі БАЖ, а таксама адпаведнымі арганізацыямі замежжа;

— распаўсюджванне сярод калег-журналістаў публічных матэрыялаў асацыяцыі, пашырэнне кола сябраў філіі.

Зараз мы ствараем базу дадзеных аб нашых патэнцыяльных партнёрах — гэта мясцовыя неўрадавыя арганізацыі. Пры непасрэдным удзеле філіі падрыхтаваны да друку пілотны нумар Віцебскага бюлетэню Беларускага Хельсінкскага камітэту, аналагічная дамова ёсць і з Віцебскай філіяй Таварыства беларускай мовы імя Францыска Скарыны.

Андрэй АЛЕФІРЭНКА,
старшыня Віцебскай філіі БАЖ.

ВАЙНА СУПРАЦЬ СМІ

WAR AGAINST MEDIA

Хроніка парушэнняў свабоды слова і друку, правоў журналістаў у Беларусі ў 1997 годзе

Chronology of the violations of Freedom of Speech and Press, rihgts of journalists in the Republic of Belarus during the year 1997.

14 ЛЮТАГА / FEBRUARY

... у часе маладзёжнай акцыі "Беларусь у Еўропу" у цэнтры Менска, у выніку гвалтоўных дзеянняў міліцыі ў адносінах да яе ўдзельнікаў пацярпелі і журналісты. Карэспандэнт "РИА "Новости" Алеся Лучанінава атрымала апёк вока ад газу "Чаромха", ужытага АМАПаўцамі, і была дастаўлена ў клініку. Карэспандэнт інфармацыйнага агенцтва BNS Віктар Дзятліковіч быў затрыманы і дастаўлены ў Цэнтральны РАУС, дзе яго пратрымалі да глыбокай ночы, не складаючы пратаколу аб затрыманні.

...the police brutally attacked the participants in the youth demonstration of protest "Belarus — to Europe". During the crackdown, the correspondent of the Russian Information Agency "Novosti", Alyesia Luchaninava, received an eye burn by tear gas used by the riot police and was hospitalised. The correspondent of the information agency "BNS", Viktar Dziatlikovich, was detained and taken to the police station, where he was kept until midnight without any detention record.

14 САКАВІКА / MARCH

... падчас акцыі "Беларусь у Еўропу-2" у раёне плошчы Свабоды і навакольных вуліц міліцыя затрымала звыш дзесяці журналістаў, якія выконвалі свае прафесійныя абавязкі. На працягу прыкладна адной гадзіны былі затрыманыя і дастаўленыя ў райаддзелы УС Алесь Дашчынскі, Альгерд Невяроўскі, Гальяш Патаповіч (усе — газета "Свабода"), карэспандэнт Радыё "Свабода" Алесь Хмяльніцкі, Генадзь Барбарыч (БелаПАН), Сяргей Маліноўскі (тыднёвік "Свободные новости плюс"), намеснік галоўнага рэдактара газеты "Имя" Ірына Халіп, загадчык аддзела інфармацыі "Белорусской газеты" Раман Якаўлеўскі, супрацоўнік газеты "Наша Ніва" Сяргей Канавальчык, намеснік прэс-сакратара Беларускага Хельсінкскага камітэта Святлана Хурс, а таксама карэспандэнт "Берлінскай студэнцкай газеты" спадар Фрэнзель.

...during the protest demonstration "Belarus — to Europe 2" near the Liberty Square, the police detained more than ten journalists on duty. Among those taken to district police starions were Alyes Dashchynski, Alherd Nevyarowski, Halyash Patapovich (all from "Svaboda" newspaper), Alyes Khmyalnitski (Radio Liberty), Hyanadz Barbarych (BelaPAN news agency), Siarhey Malinowski ("Svobodnyie Novosti Plus" newspaper), Iryna Khalip ("Imya" newspaper), Raman Yakawlewski ("Belorusskaya Gazeta"), Siarhey Kanavalchyk ("Nasa Niva" newspaper), Svyatlana Kurs (deputy press secretary of the Belarusian Helsinki Committee) and Mr Frensel (correspondent of the "Berlin Student Newspaper").

The detained journalists spent several hours at police stations without detention records. Some of them were fingerprinted and the infor-

Затрыманыя журналісты правялі за кратамі ад адной да некалькіх гадзінаў без складання пратаколаў. У некаторых з іх былі знятыя адбіткі пальцаў, адпаведная інфармацыя занесена ў камп'ютэры.

mation about them was entered into the police computer.

15 САКАВІКА MARCH

... падчас святочнага шэсця, прысвечанага Дню Канстытуцыі РБ, у выніку прымянення сілы і гвалту з боку органаў правапарадку пацярпелі, сярод іншых, галоўны рэдактар "Беларускай маладзёжнай" Таццяна Мельнічук і карэспандэнт агенцтва АП Марына Бабкіна.

...during the procession dedicated to the Constitution Day, the police used force. Among the victims of police brutality were Tatsiana Melnichuk, editor-in-chief of "Belaruskaya Maladzezhnaya", and Maryna Babkina, correspondent of the "AP" agency.

20 САКАВІКА MARCH

... падчас спробы студэнтаў правесці дэманстрацыю на плошчы Якуба Коласа быў затрыманы карэспандэнт газеты "Имя" Алег Бабенін. Міліцыя спрабавала таксама затрымаць карэспандэнта польскай "Газеты Выборчэй" Цэзарыя Галінскага.

... during the attempted student demonstration at the Yakub Kolas square, the police detained Aleh Babenin, correspondent of "Imya" newspaper and tried to detain Cezar Golinski, correspondent of the Polish "Gazeta Wyborcza".

21 САКАВІКА MARCH

... дзяржсакратар Савету Бяспекі РБ Віктар Шэйман склікаў тэрміновую прэс-канферэнцыю, дзе паведаміў, што хутка пачнецца перарэгістрацыя ўсіх беларускіх СМІ і пераакрэдытацыя замежных карэспандэнтаў. Пры гэтым ён дадаў, што ўрадам будзе падрыхтавана новае палажэнне аб акрэдытацыі, і не ўсе, з яго слоў, змогуць далей працаваць у Беларусі.

... the State Secretary of the Security Council, Viktar Sheiman, summonned a press conference. It was announced that all Belarusian mass media will soon have to be re-registered and all foreign correspondents will have to get new accreditations. Mr Sheiman added that the government will work out new regulations for accreditation. According to him, not all journalists will be able to work in Belarus after that.

24 САКАВІКА MARCH

... МЗС Беларусі афіцыйна аб'явіў аб пазбаўленні акрэдытацыі кіраўніка карпункта НТВ у Беларусі і Польшчы Аляксандра Ступнікава. Дэмарш быў здзейснены на той самай падставе, што і папярэджанне МЗС ад 7.03.97 г. У той самы дзень супрацоўнікам усіх карпунктаў расійскіх тэлеканалаў і карэспандэнтам іншых замежных тэлекампаніяў, акрэдытаваным у Менску, быў забаронены ўваход на Рэспубліканскі радыётэлецэнтр (РРТЦ) і перагон матэрыялаў на Маскву.

...Belarus' ministry of foreign affairs officially announced that Alexander Stupnikov, head of the office of the Russian television company "NTV" in Belarus and Poland, had been deprived of accreditation. Mr Stupnikov was accused of "doing harm to the friendly relations between Belarus and Russia". The same day, all journalists of the foreign television companies, accredited in Minsk, were prohibited from entering the National Radio and Television Centre (NRTC). The Russian television journalists were also prohibited from transmitting their materials to Moscow via the NRTC.

26 САКАВІКА MARCH

... забарона на рэтрансляцыю відэаматэрыялаў на Маскву праз РРТЦ была часова знятая. Але кіраўніцтва Нацыянальнай тэлерадыёкампаніі выставіла новыя ўмовы — прад'яўляць падрыхтаваныя сюжэты для папярэдняга прагляду, а таксама дубліраваць іх на пабытовыя відэакасеты дзеля захоўвання. Акрамя таго, намеснік кіраўніка Адміністрацыі прэзідэнта Беларусі Іван Пашкевіч папярэдзіў бюро НТВ, што перадача ў эфір матэрыялаў Аляксандра Ступнікава з Менску, нават па тэлефоне, будзе разглядацца Адміністрацыяй прэзідэнта як правакацыя, у выніку чаго можа быць пастаўлена пытанне аб спыненні трансляцыі НТВ на Беларусь.

...the ban on transmission of video materials to Moscow via the NRTC was temporarily lifted. However, the administration of the National Television and Radio Company demanded that journalists give their materials for preview and make additional copies for file. Ivan Pashkevich, deputy head of Belarus' Presidential Administration, warned the "NTV" administration that any broadcast of Mr Stupnikov's reporting will be interpreted by Belarus' Presidential Administration as provocation and can lead to a ban on "NTV" broadcasts in Belarus.

27 САКАВІКА MARCH

... Міністэрства ўнутраных спраў Беларусі выступіла з афіцыйнай заявай, у якой гаворыцца, што "дзейнасць грамадзяніна Ізраіля Аляксандра Ступнікава ў якасці кіраўніка прадстаўніцтва расійскай тэлекампаніі НТВ у Менску падрывае атмасферу даверу, добрасуседства і дружалюбнага характару адносінаў, якія склаліся паміж Беларуссю і Расіяй". А.Ступнікаву ў катэгарычнай форме было загадана пакінуць Беларусь да 1 красавіка г.г.

...Belarus' ministrty of internal affairs released an official statement that said: "The activities of the citizen of Israel, Alexander Stupnikov, as the head of the office of the Russian television company "NTV" in Minsk undermine the atmosphere of trust, neighbourliness and friendly relations between Belarus and Russia". Mr Supnikov was ordered to leave Belarus by April 1, 1997.

1 КРАСАВІКА APRIL

... у часе правядзення ў Менску маладзёжнай акцыі, удзельнікі якой высмейвалі ідэю саюзу Беларусі з Расіяй, быў затрыманы і збіты міліцыяй супрацоўнік газеты "Товарищ" Валерый Шчукін.

...during the youth protest action in Minsk against the union of Belarus and Russia, Valery Shchukin, journalist of the newspaper "Tovarishch", was detained and severely beaten by the police.

2 КРАСАВІКА APRIL

... каля штаб-кватэры БНФ быў затрыманы тэлеаператар Беларускай асацыяцыі незалежных тэлекампаніяў (БАНТ) Уладзімір Косцін, які здымаў сюжэт для тэлепраграмы "Вежа". Падставай для затрымання стала тое, што ён спрабаваў зняць на відэакамеру палкоўніка МУС, які не прадставіўся журналістам.

Увечары, пасля дазволенага мітынгу апазіцыі і несанкцыянаванага шэсця да амбасады РФ і сутыкненняў міліцыі з дэманстрантамі, былі збітыя і затрыманыя Ірына Халіп

...Uladzimir Kostsin, cameraman of BANT (Belarusian Association of Independent Television Companies), was detained near the headquarters of the Belarusian Popular Front, when he tried to film a police colonel, who refused to identify himself.

In the evening, the police savagely attacked a protest demonstration, which headed towards the Russian Embassy. Many journalists were viciously beaten and detained, among them Iryna Khalip ("Imya" newspaper), her father Uladzimir Khalip, Valery Shchukin ("Tovarishch"

разам з яе бацькам, кінасцэнарыстам Уладзімірам Халіпам, карэспандэнт газеты "Таварищ" Валерый Шчукін. Былі затрыманыя таксама карэспандэнт газеты "Свободные новости плюс" Сяргей Маліноўскі, карэспандэнт газеты "Белорусский рынок" Павел Карназыцкі. Асабліва жорстка быў збіты незалежны журналіст Уладзя Давыдоўскі. Яго затрымалі на суткі. Усе затрыманыя журналісты былі жорстка збітыя, у некаторых адабралі або пашкодзілі рэдакцыйныя пасведчанні (бэджы). Ад удару міліцэйскай дубінкай у грудзі пацярпела карэспандэнт расійскай газеты "Коммерсантъ-дейли" Вольга Тамашэўская.

newspaper), Siarhey Malinowski ("Svobodnyie Novosti Plus" newspaper), Pavel Karnazytski ("Belorusskiy Rynok" newspaper), and Uladzya Davydowski, independent journalists. The police took away or damaged identification documents of some journalists. Volha Tamasheskaya, correspondent of the Russian "Commersant-daily" newspaper received a severe bodily injure, her breasts being hit with a police truncheon.

9 КРАСАВІКА APRIL

... па рашэнні Гаспадарчага суда Гродзенскай вобласці адбылося гвалтоўнае высяленне рэдакцыі газеты "Пагоня" з арэндаванага памяшкання. Нягледзячы на пікет грамадскасці і пратэсты супрацоўнікаў рэдакцыі, яны былі сілай выкінутыя міліцыяй з будынку. Рашэнне аб датэрміновым скасаванні дамовы аб арэндзе было ініцыіравана Гродзенскім гарвыканкамам, у выніку калектыў рэдакцыі быў вымушаны перасяліцца ў аварыйны будынак, дзе няма нават вады, каналізацыі і наогул — нармальных умоваў для працы.

...according to the decision of the Economic Court of the Grodno region, the editorial board of the newspaper "Pahonya" had to leave the premises it had rented. Despite a picket organised by Grodno inhabitants near the editoriasl office and protests of the "Pahonya" staff, the police forced the journalists out of the building. The rent contract was cancelled on the initiative of the Grodno City Executive Committee. As a result, the "Pahonya" journalists had to move to a building that has no water, sewerage and normal conditions for work.

13 МАЯ MAY

... "Народная газета" апублікавала матэрыял прэс-службы Дзяржкамдруку Беларусі "Права вымагае адказнасці (Аналіз выканання заканадаўства аб друку перыядычнымі выданнямі, зарэгістраванымі ў Беларусі)". Паведамляецца, у прыватнасці, што "толькі за першы квартал бягучага года Дзяржкамдрукам вынесены 95 папярэджанняў" — як дзяржаўным, так і недзяржаўным выданням. Аднак асабліва падкрэслены факт вынясення папярэджанняў паводле артыкула 5 Закону — "распальванне нацыянальнай, сацыяльнай, расавай, рэлігійнай нецярпімасці альбо розні " і г.д. За 1996 і першы квартал 97-га гг. Дзяржкамдрукам паводле артыкулу 5 вынесеныя папярэджанні газетам "Свабода" (тройчы), "Пагоня", "Биржи и банки. Белорусская деловая газета", "Наша Ніва", "Беларуская маладзёжная" ... Пры гэтым сцвярджаецца, быццам усе "факты скажэння інфармацыі пацверджаныя ў судовых інстанцыях". Аднак гэтая заява не адпавядае сапраўднасці. Зыскавыя заявы Дзяржкамдруку аб закрыцці "Пагоні" і "Свабоды" не знайшлі абгрунтавання ў судовым парадку.

...the governemntal daily "Narodnaya Hazeta" published a material of the press-service of Belarus' State Committee on the Press entitled "Rights Need Responsibility" (analysis of the observance of the Law on the Press by the periodicals registered in Belarus). In particular, it says that "only during the first quaeter of 1997, the State Committree on the Press issued 95 official warnings" both to state and private publications. The article emphasised the warnings issued in accordance with article 5 of the Law on the Press — "Stirring up ethnic, social, racial and religious intolerance of dissension, etc." In 1996 and during the first quarter of 1997, based on this article, the Committee issued warnings to the following newspapers: "Svaboda" (3 times), "Pahonya", "Belorusskaya Delovaya Gazeta", "Nasa Niva", "Belaruskaya Maladzezhnaya" [these facts were described in previous issues of our bulletin]. The article claims that " all facts of information distortions were proven at courts". However, such statement is false since the suits against "Pahonya" and "Svaboda" , aimed at closure of these newspapers, were dismissed as ungrounded.

15 МАЯ MAY

... падаткавая інспекцыя пачала праверку фінансава-гаспадарчай дзейнасці газетаў "Наша Ніва", "Здравый смысл". Схема і методыка праверкі — аналагічныя тым, што ўжываліся ў адносінах да "Белорусского рынка", "БДГ", "Свабоды" і шэрагу іншых незалежных выданняў.

..tax inspection started the audit of the newspapers "Nasa Niva" and "Zdravyi Smysl". The methods of audit are similar to those previously used by tax inspections in the newspapers "Belorusskiy Rynok", "Belorusskaya Delovaya Gazeta", "Svaboda" and in some other independent publications.

18 МАЯ MAY

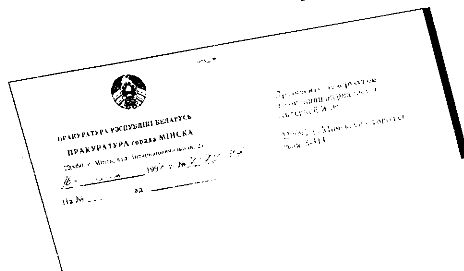
... уначы ў памяшканне газеты "Пагоня" ўлезлі злодзеі. Былі выкрадзеныя, галоўным чынам, дакументы і матэрыялы рэдакцыі, частка з іх была раскіданая па лесвіцы каля памяшкання. Галоўны рэдактар "Пагоні" Мікола Маркевіч не выключыў, што гэты інцыдэнт — чарговая правакацыя супраць газеты.

...in the night, unidentified persons broke into the office of the newspaper "Pahonya". The burglars took mostly documents and newspaper materials, some of the documents were thrown on the ground near the office. The newspaper's editor-in-chief does not rule out that this incident could be another provocation against "Pahonya".

Склаў Віталь ТАРАС.

Мал. Аркадзя ГУРСКАГА

ПРАКУРАТУРА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ
ПРАКУРАТУРА горада МІНСКА
На №

Ответ прокурора города Минска, государственного советника юстиции 3 класса Куприянова Н.М. на заявление президента Белорусской ассоциации журналистов Литвиной Ж.Н.

Прокуратурой города Минска проведена проверка по вашему обращению о нарушениях прав журналистов, необоснованном их задержании и привлечении к административной ответственности, а также избиении ряда журналистов работниками милиции во время проведения массовых общественно-политических мероприятий.

Установлено, что факты задержания 14.03.97 г. работниками милиции журналистов Барбарича Г., Малиновского С., Хмельницкого А., Халип И., Неверовского А., Потаповича Г. и ряда других действительно имели место. В настоящее время прокуратурой города Минска проводится проверка ряда обращений граждан о несогласии с привлечением их к административной ответственности за совершение правонарушений во время проведения различных общественно-политических мероприятий. По результатам проверки и выявленным нарушениям закона, в том числе по фактам незаконного задержания журналистов, будут приняты меры прокурорского реагирования.

Изучение дела об административном правонарушении в отношении Рынкевича И.М. показало, что постановлением судьи Московского района г.Минска Зеленко Н.А. от 19.03.97 г. Рынкевич привлечен к административной ответственности за то, что принимал активное участие в беспорядках при проведении 10.03.97 г. пикетирования на пл.Независимости, неоднократно выходил на проезжую часть, создавая помеха для движения транспорта, препятствовал осуществлению охраны порядка работниками милиции. В ходе рассмотрения данного дела судьей были приняты во внимание показания работников милиции о том, что Рынкевич принимал активное участие в несанкционированном пикетировании, пытался прорвать оцепление из работников милиции, которые поддерживали порядок во время проведения пикетирования. К показаниям Рынкевича и свидетелей Тарасевича О.И. и Курса П.В., пояснивших, что Рынкевич не принимал участие в проведении данного мероприятия, судья отнесся критически, так как посчитал, что указанные свидетели находятся в дружеских отношениях с нарушителем и хотят помочь ему уйти от ответственности.

В соответствии со ст.232 КоАП РБ орган (должностное лицо) оценивает доказательства по своему внутреннему убеждению, основанному на всестороннем, полном и объективном исследовании всех обстоятельств дела в их совокупности. Поскольку судьей в полном объеме исследованы все обстоятельства дела и дана оценка показаниям всех опрошенных свидетелей, прокуратура города Минска не находит достаточных оснований для внесения протеста на постановление суда.

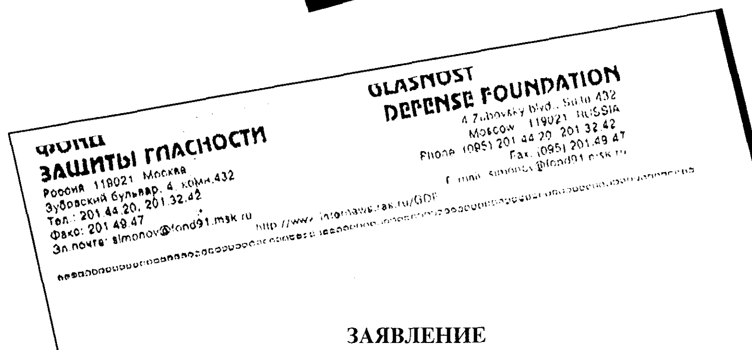
Изучение административного дела в отношении Дятликовича В.Г. показало, что постановлением суда Ленинского района г.Минска Куриловича Н.В. от 17.02.97 г. Дятликович признан виновным в совершении мелкого хулиганства при проведении шествия 14.02.97 г., но в силу малозначительности правонарушения освобожден от административной ответственности. Опрошенные в прокуратуре города Минска работники милиции Мазуленя А.И. и Шавель С.В. подтвердили факт совершения Дятликовичем указанного правонарушения. Законность вынесенного судьей постановления в порядке надзора проверялась Мингорсудом, который согласился с принятым по делу решением. При таких обстоятельствах прокуратура города Минска не находит достаточных оснований для опротестования постановления судьи.

Согласно ответу начальника Ленинского РОВД г.Минска, данному Дятликовичу по его заявлению на действия работников милиции за неуведомление родственников о месте нахождения Дятликовича после его задержания, участковому инспектору милиции Бесько И.Н. строго указано.

Ваше обращение в части необоснованного задержания и избиения журналистов работниками милиции во время проведения шествия 2.04.97 г. направлено в прокуратуру Центрального района г.Минска для проверки в ходе расследования уголовного дела, возбужденного по фактам обращений граждан на неправомерные действия работников милиции. В части применения работниками милиции спецсредств в отношении корреспондента РИА "Новости" Лучаниновой О. обращение вместе с объяснением Лучаниновой передано для проверки в ходе расследования уголовного дела, возбужденного прокуратурой города Минска по фактам проведения общественно-политических мероприятий 14.02.97, 2.03.97 и 10.03.97 г.

Прокурор города Минска,
государственный советник
юстиции 3 класса — Н.М.Куприянов

Салідарнасць

ФОНД
ЗАЩИТЫ ГЛАСНОСТИ
Россия 119021 Москва
Зубовский бульвар, 4, комн.432
Тел.: 201.44.20, 201.32.42
Факс: 201.49.47
Эл.почта: simonov@fond91.msk.ru

GLASNOST
DEFENSE FOUNDATION
4 Zubovsky blvd., Suite 432
Moscow 119021 RUSSIA
Phone (095) 201 44 20 201 32 42
Fax (095) 201.49.47

ЗАЯВЛЕНИЕ

Фонда защиты гласности

Действия белорусских властей, направленные на информационную изоляцию своей страны, и запрет передавать отснятые материалы корреспондентам российских телекомпаний вызывают тревогу Фонда защиты гласности. Это уже не первый случай, когда руководство Беларуси оказывает давление на журналистов как местных, так и работающих на зарубежные средства массовой информации, в первую очередь, российские.

Фонд защиты гласности вынужден в очередной раз напомнить, что Республика Беларусь как член СНГ подписала за последние пять лет все межгосударственные документы, регламентирующие деятельность СМИ, а также свободный обмен информации, прежде всего: "Соглашение о сотрудничестве в области информации" (Бишкек, 9 октября 1992 года), "Декларацию глав государств-участников Содружества Независимых Государств о международных обязательствах в области прав человека и основных свобод" (Москва, 24 сентября 1993 года). По иронии судьбы именно в Минске 26 мая 1995 года была принята Конвенция СНГ о правах и основных свободах человека, статья 11 которой гласит: "Каждый человек имеет право на свободное выражение своего мнения. Это право включает свободу придерживаться своих мнений, получать и распространять информацию и идеи любым законным способом без вмешательства со стороны государственных властей и независимо от государственных границ". 18 октября 1996 года Совет глав правительств СНГ утвердил Концепцию формирования информационного пространства СНГ, в пункте 2 которой говорится, что в составе общих интересов государств Содружества может быть названо и "беспрепятственное и нецензурируемое распространение открытой информации о жизнедеятельности государств-участников СНГ и органов Содружества".

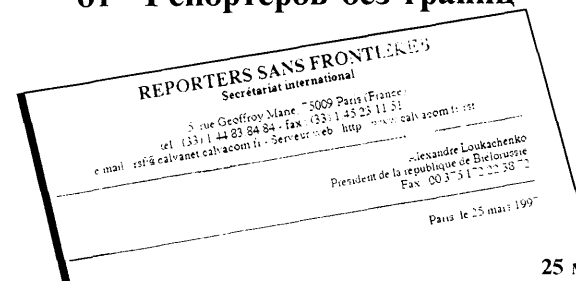
Совершенно очевидно, что ни одно из положений этих документов Республикой Беларусь не выполняется: в стране последние два года ведется необоснованное давление на белорусских и российских журналистов. Действия белорусских властей в отношении независимых СМИ все больше напоминают недавние времена тоталитаризма, когда выражение собственного мнения беспощадно каралось.

Фонд защиты гласности обращается к руководству Российской Федерации с требованием защитить права корреспондентов российских СМИ, а также ко всем международным организациям, журналистам и правозащитникам с призывом поднять свой голос в защиту своих коллег и граждан, чьи права грубо нарушаются властями Республики Беларусь.

24 марта 1997 года.

Салідарнасць

Письмо Президенту РБ Александру Лукашенко от "Репортеров без границ"

REPORTERS SANS FRONTIERES
Secrétariat international
5 rue Geoffroy Marie 75009 Paris (France)
tel (33) 1 44 83 84 84 - fax (33) 1 45 23 11 51
e mail rsf@calvanet.calvacom.fr - Serveur web http

Alexandre Loukachenko
President de la republique de Bielorussie
Fax 00 375 172 22 38 72

Paris le 25 mars 1997

Париж,
25 марта 1997 г.

Господин Президент,

"Репортеры без границ", независимая организация, занимающаяся защитой свободы прессы в мире, выражает свой протест против угрозы лишить аккредитации Александра Ступникова, корреспондента НТВ в РБ. По имеющейся у нас информации, Александр Ступников проинформирован вчера, что он должен явиться 25 марта в МИД для выяснения вопроса с аккредитацией. Вчера вечером государственное телевидение передало заявление МИДа, в котором корреспондент НТВ обвинялся в "систематическом искажении информации", касающейся событий в РБ, и в "распространении дезинформации". По этому поводу "Репортеры без границ" Вам напоминают, что 24 марта 1996 года А.Ступников был подвергнут нападению со стороны неизвестного сразу после интервью, которое корреспондент взял у экс-председателя парламента. В апреле 1996 года во время выступления в парламенте Вы обвинили этого журналиста в нагнетании напряженности в РБ, — обвинение, которое вновь прозвучало 14 ноября.

"Репортеры без границ" выражают свое возмущение по поводу угроз, которым подвергся Александр Ступников. Наша организация просит Вас положить конец угрозам со стороны белорусских властей по отношению к корреспондентам других российских каналов, работающих в Вашей стране.

Примите, господин Президент, заверения в моем глубочайшем почтении.

Робер Менар,
генеральный секретарь.

НАВІНЫ

МИНСК — БАЖ пашырае шэрагі

Падчас правядзення 1 сакавіка гэтага года З'езду Беларуская Асацыяцыя Журналістаў налічвала 159 сяброў, якія прадстаўлялі больш за 60 сродкаў масавай інфармацыі. На сярэдзіну мая наша арганізацыя павялічылася на чвэрць: больш за дзвесце сяброў ад 72 СМІ.

У яе ўвайшлі вядомыя журналісты Ю.Дракахруст, Г.Айзенштадт, С.Дубавец. Разам з галоўным рэдактарам "Нашай Нівы" у БАЖ уступіў увесь рэдакцыйны калектыў газеты. Гэта зноў паставіла пытанне аб увядзенні калектыўнага сяброўства, прадугледжанага Статутам БАЖ, калі ад юрыдычнай асобы дзейнасць у асацыяцыі ажыццяўляюць адпаведныя прадстаўнікі. Прэзідэнт БАЖ Ж.Літвіна ў рамках кансультацый кіраўніцтва асацыяцыі з рэдактарамі незалежных выданняў прапанавала ім разгледзець такую форму сяброўства.

Апошнія месяцы пацвердзілі практыку, калі ў БАЖ ішлі людзі з рознымі ідэалагічнымі перакананнямі, але са шчырым жаданнем спрыяць свабодзе слова і друку ў Беларусі. Далучыліся да БАЖ вядомыя грамадскія дзеячы, якія спрыяюць журналісцкай справе, — Людміла Гразнова, Аляксандр Сасноў, Карлас Шэрман, Валерый Шчукін.

І хаця для асацыяцыі павелічэнне складу ніколі не было самамэтай, згуртаванне сумленных прафесіяналаў журналістыкі стала яшчэ больш жыццёва неабходным. Таму Беларуская асацыяцыя журналістаў і надалей будзе імкнуцца расці праз свае рэгіянальныя філіі, праз ахоп спецыялізаваных галінаў сферы мас-медыя.

Ігар РЫНКЕВІЧ,
выканаўчы дырэктар БАЖ

Зброя супраць галоснасці

*Уладзімір ДЗЮБА,
член праўлення
Беларускай асацыяцыі
журналістаў*

Сумныя прагнозы спраўдзіліся. У сакавіку-красавіку рэпрэсіўны накат на прэсу ўзмацніўся. Журналістаў пачалі не толькі затрымліваць, судзіць, штрафаваць, саджаць за краты, але і жорстка збіваць. Не зважаючы на ўзрост, пол і грамадзянства. З боку ўладаў на журналісцкую брацію абрынулася хваля нянавісці. Магчыма, гэта — помста за тое, што еўрапейская супольнасць асудзіла і не жадае прызнаваць адтыдэмакратычную, антыгуманную і антычалавечую сутнасць працэсу, што адбываецца на Беларусі. У нашай дзяржаве прафесія журналіста стала небяспечнай і рызыкоўнай.

ЖУРНАЛІСТАЎ ЗБІВАЮЦЬ ТАМУ, ШТО БАЯЦЦА ПРАЎДЫ

Улады нас б'юць ад бяссілля, ад усведамлення ўласнай непоўнацэннасці. Тым больш, што іх планы па інфармацыйнай ізаляцыі Беларусі правалiліся. Нягледзячы на жорсткі прэсінг, загнаць "чацвёртую ўладу" у кут не ўдалося. А яшчэ тыя, хто аддаваў загады і прымаў непасрэдны ўдзел у вулічных расправах, разумеюць, што фота-відэаматэрыялы журналістаў захоўваюць не толькі распластаныя на асфальце ахвяры, але і твары некаторых міліцыянтаў. Гэта дакументальныя факты, якія немагчыма абвергнуць, гэта прамое сведчанне рэпрэсій і гвалту. Супрацоўнікі сілавых структур, якія без падставы збівалі і затрымлівалі людзей, добра ўяўляюць той дзень, калі прыйдзецца адказваць па законе. Таму яны, парушаючы Канстытуцыю і міжнародныя дэмакратычныя нормы, падчас масавых маніфестацый адбіраюць у прадстаўнікоў СМІ адзнятыя відэакасеты і засвечваюць фотастужкі. Таму і з'явіўся чарговы ўказ, што забараняе вывозіць з Беларусі аудыа-, відэа- ды іншы матэрыял, які, маўляў, можа нанесці страты дзяржаве. Наіўныя патугі! У беларускіх журналістаў і іх замежных калег даволі багаты архіў пра парушэнні свабоды слова і правоў чалавека ў краіне. І прыйдзе судны дзень...

ЦЭНЗУРНЫ ПРЭС

"Кожнаму гарантуецца свабода поглядаў, перакананняў і іх свабоднае выказванне.

Ніхто не можа быць прымушаны да выказвання сваіх перакананняў або адмовы ад іх.

Манапалізацыя сродкаў масавай інфармацыі дзяржавай, грамадскімі аб'яднаннямі або асобнымі грамадзянамі, а таксама цэнзура не дапускаюцца".

(Канстытуцыя Рэспублікі Беларусь)

Свабода поглядаў гарантуецца, але ўладамі ігнаруецца.

Гэта не каламбур, а прыкрая рэчаіснасць. Ціск цэнзуры журналісты адчувалі заўжды. Праўда, пасля маскоўскага путча 1991 года ён крыху зменшыўся, але ненадоўга. Партыя ўлады хутка акрыяла ад шоку і ўсё пайшло па старой каляіне. Нічога не змянілася пасля абвяшчэння суверэнітэту Беларусі і прыняцця Канстытуцыі 1994 года, а потым — і Закона "Аб друку і іншых сродках масавай інфармацыі", які ў студзені 1995 года падпісаў прэзідэнт Лукашэнка. Наадварот, цэнзура набыла скажоныя і закамуфліраваныя формы, хаця вышэйназваныя прававыя акты цэнзуру катэгарычна забараняюць.

На Беларускім радыё, напрыклад, сітуацыя дайшла да абсурду. Тут сюжэты і радыёпраграмы здымаюцца па вусным распараджэнні У.Ядранцава, якога прэзідэнт прызначыў сваім указам на пасаду намесніка старшыні тэлерадыёкампаніі. "Фільтрацыя" праграм, як правіла, здзяйсняецца па тэлефоне. Дапамагаюць Ядранцаву ў гэтым так званыя "куратары", хаця такой пасады ў структуры Беларускага радыё няма. Фактычна "куратары" лічацца намеснікамі генеральнага дырэктара дырэкцыі праграм, а практычна — выконваюць ролю замаскіраваных цэнзараў. За больш як два гады такога "куратарства" і "кіравання" творчым працэсам з эфіру былі знятыя дзесяткі сюжэтаў і перадач. Без абмеркавання, праслухоўвання, тлумачэнняў ці якіх-небудзь аргументаў. Па прынцыпе — "не пушчаць"! Гэта могуць пацвердзіць многія журналісты першай і другой праграм дзяржаўнага радыё. Даходзіла да таго, што пасля цэнзуры Ядранцава ад пяцігадзіннага выпуску Радыё-2 заставаліся толькі музыка і прагноз надвор'я. Па яго вуснай забаронe ў перадачах не маглі ўдзельнічаць вядомыя палітыкі, эканамісты, пісьменнікі, дзеячы навукі і культуры, дэпутаты і члены Прэзідыума Вярхоўнага Савета.

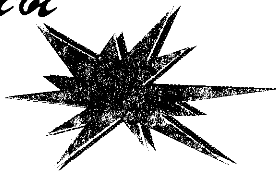
Гэта стварыла інфармацыйны вакуум і пра падзеі ў краіне грамадзяне Беларусі даведваюцца з іншых крыніц, у асноўным — з выпускаў расійскіх тэлеканалаў.

Як правіла, кіраўнік Беларускага радыё Ядранцаў і "куратары" не ставяць сваіх подпісаў пад знятымі з эфіра перадачамі. Як і прадстаўнікі сілавых структураў, якія збіваюць людзей, яны баяцца дакументальных доказаў, што парушаюць Канстытуцыю і Закон аб СМІ. Гэта зараз яны адчуваюць сваю беспакаранасць, але кожны з іх з жудасцю ўяўляе дзень, калі за здзекі над журналістамі і слухачамі, за абразы давядзецца адказваць. Па супрацьзаконных дзеяннях "радыёчынуш" таксама сабрана нямала фактаў. Нядаўна з гэтым матэрыялам азнаёміўся прадстаўнік Міжнароднага камітэта па барацьбе з цэнзурай, — ўплывовай арганізацыі, якая атрымала права на ўдзел у адпаведных пасяджэннях Арганізацыі Аб'яднаных Нацый (штаб-кватэра Камітэта знаходзіцца ў Лондане). Зараз па цэнзуры і парушэннях свабоды слова на Беларусі рыхтуецца аналітычны даклад, які будзе распаўсюджаны ў многіх краінах свету.

Але я хачу зазначыць, што бараніць свае правы ў першую чаргу павінны мы самі. Так, сёння многія журналісты дзяржаўных СМІ не вольныя ў выбары тэм, часта ім забараняюць пісаць пра тое, што іх хвалюе. Зразумела, працаваць пад абцасам разбэшчаных чыноўнікаў нялёгка. Але калі вам не дазваляюць гаварыць людзям праўду, дыкхоць не апускайцеся да хлусні! І памятайце — калі ў творчага чалавека не хапае мужнасці, каб выціснуць з сябе раба, то ён паступова становіцца шэрасцю — без права голасу, уласнай думкі і пазіцыі. А яшчэ я перакананы ў тым, што журналісцкія калектывы зневажаюць настолькі, наколькі яны самі дазваляюць гэта рабіць.

Наша сіла — ў яднанні і праўдзівым асвятленні падзей. Пра кожны факт цэнзуры ці парушэння вашых правоў паведамляйце ў Беларускую асацыяцыю журналістаў. Свабода слова — гэта наш з вамі фронт. Менавіта дзень сённяшні вызначае мадэль дзяржаўнага ладу, пры якім жыць заўтра нашым дзецям. Асабіста я не хачу, каб мяне праклiналі. А вы?

Практические советы журналистам в «горячих точках»

Сегодня любой перекресток, сквер, улица, где проходят массовые манифестации и пикеты, в любую минуту может превратиться в "горячую точку". Это словосочетание прочно вошло в лексикон белорусских журналистов, которые стали свидетелями зверского избиения своих коллег и мирных демонстрантов в Минске. Понятно, что в "резиновый" переплет лучше не попадать. Но коль случилось, то каждый из вас, уважаемые коллеги, должен знать, как себя вести в неординарной ситуации.

1. Работая в "горячей точке", постарайтесь, чтобы рядом с вами были коллеги или знакомые. Впоследствии они смогут подтвердить, что в момент задержания вы выполняли свои профессиональные обязанности и были в здравом уме. В противном случае вам будет трудно доказать, что вы не выражались нецензурно, не хватали сотрудников милиции за форменную одежду, были трезвы и не призывали к свержению конституционного строя.

2. Покажите милиционерам документ, подтверждающий ваш статус, или четко назовите редакцию, по заданию которой вы работаете.

3. Потребуйте от работника милиции, который вас задержал, чтобы он назвал фамилию и должность. Эту обязанность милиция может не исполнять только в случае массовых задержаний. Если сотрудник не называет себя, постарайтесь запомнить его внешность (особые приметы на лице, цвет формы, звание, особенности речи и так далее). Если вы этого не сделаете, потом очень трудно будет установить, кто именно нарушил ваши права.

4. Особенно будьте бдительны при составлении протокола о вашем "правонарушении". Обратите внимание: кто из работников милиции подписывает его как свидетель, кто составляет рапорт (тот ли милиционер, который вас задерживал?). В противном случае в суде может оказаться лжесвидетель. И вы не сможете опровергнуть ложь.

Столь же внимательно прочтите содержание протокола. Если вы не согласны с указанным местом задержания или его мотивом, обязательно изложите свои замечания. Ваше право — вообще не подписывать протокол, но тогда следует собственноручно указать причину отказа. Не забудьте указать в протоколе, из какой газеты ваш коллега-свидетель (его фамилию можно не называть).

Проследите, чтобы точно были описаны все изъятые у вас вещи (особенно аппаратура, с которой вы работали). Ваше задержание может длиться не более 3 часов. Но если вам вменяют в вину, что вы нарушили порядок организации и проведения собраний, митингов, уличных шествий и демонстраций, или совершили мелкое хулиганство, вас могут задержать до рассмотрения дела в суде.

5. После задержания вы имеете полное право требовать уведомления о случившемся ваших родственников или администрации по месту работы, учебы. Обычно задержанному разрешают позвонить один раз. Второй раз сделать это вам могут не позволить, так как закон милицию к этому не обязывает. Если к вам применяют грубые, недозволенные методы, сразу же напишите жалобу прокурору, потребуйте, чтобы была проведена судмедэкспертиза.

6. При рассмотрении вашего дела вы имеете полное право ознакомиться с его материалами (заявите об этом ходатайство). Внимательно прочтите протокол и рапорт, сравните их. Обратите внимание на противоречия, если они есть. В этих документах могут не совпадать мотивы задержания, место задержания, могут отсутствовать подписи милиционеров-свидетелей и т.д. Если решите, что вам нужна помощь адвоката, заявите ходатайство. А главное, просите суд допросить свидетелей, которые помогут доказать, что вы выполняли только свои профессиональные обязанности, а не свистели, не кричали, не хватали и не призывали... Иначе свидетельствовать против вас будут только те, кто составил рапорт. Напомните суду, что вы имели право находиться в месте проведения митинга, шествия (неважно, санкционированы они или нет). Это право предусмотрено статьей 39 Закона "О печати и других средствах массовой информации".

7. Если вы не согласны с постановлением, которое вынес судья, напишите жалобу прокурору и попросите внести на это постановление протест. Направьте такую же жалобу в другую инстанцию — вышестоящий суд. Его председатель имеет право отменить ранее вынесенное постановление. Но, безусловно, у вас должны быть "железные аргументы": суд не допросил свидетелей с вашей стороны, не принял во внимание фотоснимок или видеоматериалю... а это привело к тому, что обстоятельства дела исследованы не полностью.

Следует помнить:

8. Административный арест не может применяться к беременным женщинам, женщинам, имеющим детей до 12 лет, лицам, не достигшим 18 лет, инвалидам I и II групп.

9. Если задерживают не вас, а вашего коллегу, не забудьте сделать снимок или записать на, диктофон все, что вы видите. Ни в коем случае не поддавайтесь эйфории участников манифестации и ведите себя сдержанно.

Наталья ДОВНАР,

редактор бюллетеня "Журналистика и право", руководитель Центра правовых исследований деятельности СМИ

СМИ в Беларуси: нетипичная ситуация

Михаил ПАСТУХОВ,

доктор юридических наук, профессор, бывший член Конституционного суда Республики Беларусь

В современном мире утвердилось понимание того, что без свободных масс-медиа не может быть демократии и законности. Только при условии их самостоятельности возможен свободный обмен идеями, информацией, обоснованная критика правительства и отдельных должностных лиц.

В большинстве европейских государств практически нет проблем с обеспечением свободы слова. Значительный прогресс в этой сфере наблюдается в России, Литве, на Украине. В Беларуси со свободой СМИ сохраняется нетипичная для демократических стран ситуация.

ДИКТАТ

В период избирательной кампании кандидат в президенты А.Лукашенко обещал журналистам обеспечить свободу прессы. Однако, став президентом, он не выполнил своего обещания. Напротив, учитывая важное значение масс-медиа в формировании общественного мнения, А.Лукашенко с первых шагов своего президентства стремился установить контроль над СМИ.

В структуре Администрации президента было образовано Главное управление общественно-политической информаци. В августе-сентябре 1994 года появились указы, в соответствии с которыми издательство "Белорусский Дом печати" передавалось в ведение Управления делами президента, а Белорусская телерадиокомпания преобразовывалась в Национальную Государственную телерадиокомпанию и переходила в непосредственное подчинение президента, который подписал и соответствующее Положение о телерадиокомпании. Фактически президент присвоил себе исключительное право распоряжаться полиграфическими мощностями, а также единственным телерадиоцентром с республиканским диапазоном вещания.

После административных преобразований издательство "Белорусский Дом печати" расторгло договоры на издательскую деятельность с рядом независимых газет ("Белорусской деловой газетой", "Фемидой", "Свабодай", газетой Андрея Климова), что поставило их в весьма трудное положение. Противозаконную деятельность президента по наступлению на четвертую власть не смогли остановить ни протесты депутатов Верховного Совета 12-го созыва, которые обратились в Конституционный суд, ни решение высшего органа судебной власти от 14 апреля 1995 года, где содержалось требование провести реорганизацию Национальной Государственной телерадиокомпании.

Привычным явлением для Беларуси стало освобождение на основании указов президента от занимаемой должности главных редакторов республиканских газет и назначение на их место более лояльных к власти, сговорчивых людей. Так, жертвами президентского произвола стали И.Осинский, главный редактор "Советской Белоруссии" (декабрь 1994 года); И.Середич, главный редактор "Народной газеты" (март 1995 года); Н.Галко, и.о. главного редактора "Народной газеты" (март 1996 года).

Диктат исполнительных структур власти над СМИ получил закрепление в распоряжении президента от 4 января 1996 года N 3 "О некоторых вопросах государственной информационной политики" (см. "Рэспубліка", 13.01.96 г.). Отныне главные редакторы периодических изданий, которые дотируются из государственного бюджета, должны назначаться на должность органами исполнительной власти (республиканских — правительством по согласованию с Администрацией президента, а областных, районных, городских — местными исполкомами). Распоряжение предусматривает необходимость регистрации (точнее перерегистрации — М.П.) всех периодических изданий в Госкомитете по печати, а негосударственных телерадиокомпаний — в Государственной комиссии по радиочастотам.

Рис. Аркадия ГУРСКОГО

28 июня 1996 года президент А.Лукашенко подчинил своему влиянию газету Верховного Совета — "Народную газету", — реорганизовав ее в закрытое акционерное общество. Конституционный суд признал неправомерность такого решения. Но этого оказалось недостаточно для торжества законности и Верховный Совет "потерял" свою газету.

Установив монополию на телевидение, радио, типографии, сеть распространения периодических изданий, органы исполнительной власти принимают меры по ограничению деятельности независимых СМИ. Ряд газет вынуждены издаваться за пределами республики. Редакции этих изданий стали объектами постоянных проверок. За публикацию критических материалов Госкомитетом по печати в адрес некоторых газет ("Белорусской деловой газеты", "Свабоды") выносились предупреждения, после чего может быть поставлен вопрос об их закрытии. От произвола властей пострадали и электронные СМИ, которые давали в эфир объективную информацию о положении в Беларуси: закрыт негосударственный телевизионный "8 канал", "Радио 101,2". Год назад были отстранены от работы в прямом эфире журналисты редакции передач для 2-й программы Белорусского радио "Радио-2". 30 сентября 1996 года перестала выходить в эфир негосударственная радиопрограмма "Радио НБК" (г.Гродно). В последнее время проводится кампания запугивания и дискредитации в отношении независимых журналистов, в том числе зарубежных.

Таким образом, А.Лукашенко создал в Беларуси "подкаблучные" СМИ, то есть зависимые от президента и подчиненных ему структур исполнительной власти. В сложившихся условиях можно прогнозировать дальнейшее наступление на независимые масс-медиа, введение новых ограничительных и запретительных мер. Ближайшим таким "испытанием" для периодических изданий, видимо, станет их перерегистрация.

(Продолжение следует)

Чацвёртая ўлада
Рэаліі

Владимир ПОДГОЛ,
доцент, кандидат философских наук, руководитель информационно-аналитического центра Президиума Верховного Совета 13-го созыва.

Технология зомбирования как средство удержания власти

После прихода к власти А.Лукашенко Беларусь оказалась в состоянии информационного тоталитаризма. Это характеризуется не только монополизацией СМИ, но также применением зомбирующих технологий. Их практической реализацией занимается немногочисленная стая "крумкачоў" с дипломами журналистов. Понятие о журналистской этике и кодексе чести, как видно, для них недоступно.

Такие технологии применимы к обществу, люди которого прошли ряд этапов трансформации сознания с "вытиранием" социальных ценностей. Так, граждане Беларуси пережили этап веры в коммунистические идеалы, затем произошло их крушение, но с одновременным становлением веры в демократические идеалы. После резкого ухудшения жизни крушению подверглись и они.

В менталитете людей вместо веры в социальные идеалы появились иррациональные ожидания персонифицированного субъекта-идола, который вызывает у многих людей абсолютную ВЕРУ в то, что субъект-идол обладает чудодейственными функциями. Такими, например, как способность мгновенно разгромить коррупцию, "запустить" заводы, восстановить СССР. Существует около 15 основных чудодейственных функций суперидола, которые люди в нем видят и верят в их свершение.

Каждому положительному идолу-функции в МЕНТАЛИТЕТЕ людей соответствует его противоположность — ВРАГ. Технологии зомбирования предполагают формирование на биологически неосознаваемом уровне психики людей СТРАХ смертельной опасности от того или иного человека.

Все эти малопонятные непосвященному читателю научные раскладки можно объяснить на конкретном примере — как использовались зомбирующие технологии в предреферендумный (1996 года) период.

1. Как когда-то на заре перестройки оклеветали-прозомбировали в сознании миллионов граждан БНФ и его лидеров, особенно З.Позняка, во ВРАГОВ, КОТОРЫЕ НЕСУТ СМЕРТЬ, точно также зомбировали депутатов Верховного Совета и членов Президиума. Для этого:

1.а. Вначале применялись информационные технологии расчеловечивания. Депутаты-демократы характеризовались для избирателей как "жирные коты", прогуливающиеся по асфальту Минска с флажками в то время, когда весь трудовой народ во главе с президентом в поте лица ведет битву за урожай. Банкиры-предприниматели были представлены в виде "вшивых блох", которые искусали и объели народ. Депутатов Верховного Совета Лукашенко опустил до "петухов".

2.а. Одновременно Лукашенко идолоизировался как идол-КОРМИЛЕЦ, который выиграл битву за урожай и накормил народ.

1.б. Затем следовали технологии актуализации иррациональных ожиданий смертельных ВРАГОВ. Начало этих технологий было заложено двумя «смертельными» вопросами референдума — о переносе Дня независимости и отмене смертной казни. Обсуждение этих вопросов в СМИ и актуализировало ожидание появления ВРАГОВ, несущих смерть.

2.б. Одновременно Лукашенко идолоизировался как ИДОЛ-ЗАЩИТНИК от смертельного ВРАГА, который на всю Беларусь заявил, что он не подписал ни одного помилования.

1.в. Следующий этап подготовительных к зомбированию технологий заключался в придании ряду политиков статуса функциональных фигур "предателей" (оборотней). Так, лидеры компартии Новиков и Калякин клеймились как предатели ветеранов и коммунистов за то, что сели за один стол с бэнээфовцами. Шарецкий после поездки в США был представлен агентом ЦРУ, точно также, как и Тихиня. Карпенко и Богданкевич представлялись предателями белорусского народа, ибо по определению представляли буржуазную партию, ставящую цель грабить трудовой народ.

2.в. Одновременно Лукашенко идолоизируется как политик, который настойчиво и последовательно выполняет свои предвыборные обещания. А еще — как мессия, появление которого предсказывали святые православной церкви. Появление Лукашенко они трактовали как появление ЗАЩИТНИКА ВСЕХ СЛАВЯН, по которому мироточат иконы. Оставалось явиться настоящему смертельному ВРАГУ — и Лукашенко совершит акт спасения народа от смертельной опасности.

В радиоэфире звучало следующее:

Ветераны в своих письмах требуют для таких, как Новиков и Калякин, оставить смертную казнь и т.д.

И, наконец, накануне заключительного дня референдума по радио зазвучала уникальная зомбирующая идеологема в отношении всего Верховного Совета: "В Москве в 1993 году ставленник буржуазии — президент танками расстрелял Верховный Совет, а у нас в Беларуси происходит все наоборот. Буржуазный Верховный Совет готов расстрелять президента — единственного защитника народа".

Зомбирующие информационные технологии в сознании людей опирались на созданный президентскими СМИ отрицательный имидж депутатов — аморальных людей, пришедших в парламент ради привилегий и сладкой жизни, стремящихся урвать себе еще больше власти у Лукашенко, да еще мешающих президенту строить лучшую жизнь.

ДЫПЛОМ

"Ганаровы Крумкач"

уручаўся "ў знак асаблівых заслуг перад уладамі, за высокія маральна-ідэйныя якасці, узлёт фантазіі і непаўторнае майстэрства"

за люты 1997 г.

— Ніна ЧАЙКА, галоўны рэдактар «Беларускага радыё»

за сакавік

— Яўген БАГАДЗЯЖ, намеснік галоўнага рэдактара радыёстудыі праграм на Мінск і Мінскую вобласць Дзяржтэлерадыёкампаніі.

ВАРШАВА

Zurnalistyka polska jeszcze nie zginela, а беларуская павінна адрадзіцца

Трыццацігадовы вопыт працы ў друку дае мне падставы сцвярджаць: звычайна семінары для прадстаўнікоў сродкаў масавай інфармацыі ператвараюцца ў дзяжурныя мерапрыемствы, самая цікавая частка якіх — гэта размовы, як кажуць, "за жизнь" за кілішкам гарэлкі. На семінары ж для беларускіх журналістаў, які праходзіў на пачатку траўня ў Варшаве, гарэлка была непатрэбная, паколькі размова там і без яе атрымалася вельмі цікавай, шчырай і карыснай.

Дзевяць беларускіх журналістаў, якія прадстаўлялі тыднёвікі "Наша ніва", "Имя", "Свободные новости плюс", штодзённыя "Народную волю", "Народную газету", кампанія БелаПАН, а таксама СМІ з Магілёва, Гродна, Віцебску тры дні займаліся ў варшаўскім Цэнтры прэсы для краін Сярэдняй і Усходняй Еўропы. Гэтую навучальную ўстанову ўзначальвае вядомы ў Польшчы журналіст Ян Класовіч. Галоўнае, што зрабіў гэты чалавек, — ён запрасіў на заняткі надзвычай цікавых людзей. З намі сустракаліся такія славутыя зоркі польскай прэсы, як ганаровы старшыня Саюза журналістаў Стэфан Барткоўскі, сатырык Яцэк Федаровіч ды іншыя. Настаўнікі і навучэнцы адразу знайшлі агульную мову, паколькі нас больш цікавілі, скажам, не сучасны стан польскай прэсы альбо яе жанравыя асаблівасці, а дзеянні польскіх калег падчас ваеннага становішча. І хаця ў Беларусі афіцыйна яно не ўведзена, але ж пасля размовы з варшаўскімі журналістамі мы міжволі прыйшлі да высновы — на Беларусі працаваць прадстаўнікам сродкаў масавай інфармацыі, мабыць, цяжэй, чым было палякам падчас улады генерала Ярузэльскага. А нашым субяседнікам, адчувалася ў сваю чаргу, было прыемна ўзгадаць, як яны працавалі ў той складаны час.

Яны распавядалі, а мы параўноўвалі. Напрыклад, у Мінску ўлады спынілі дзейнасць "Радыё 101,2", і яго практычна больш не чуваць. А вось у Варшаве пасля такіх жа дзеянняў уладаў іх радыё перайшло на выпуск так званай "гукавой" газеты, калі праграмы радыё запісваліся на магнітафонную стужку і ў такім выглядзе шырока распаўсюджваліся. На думку Стэфана Барткоўскага, такія зносіны паміж журналістамі і слухачамі маюць нават дадатковы плюс, паколькі ўладальнік касеты можа праслухаць яе ў самы зручны для сябе час.

А бо іншы прыклад. На Польскім тэлебачанні ў свой час у афіцыйных праграмах навін часта можна было пачуць усялякую хлусню. І тады, каб выказаць пагарду да тых, хто няспынна хлусіць, незалежныя журналісты заклікалі ўсіх палякаў падчас трансляцыі асноўнай праграмы навін выключаць тэлевізары і выходзіць на вуліцы на шпацыр. Калі, напрыклад, у Варшаве людзі прыслухаліся да парады, яны раптам убачылі, як многа іх выступае супраць афіцыйных уладаў. І гэта ўзняло іх дух, павысіла жаданне змагацца за свабоду і волю.

Гэтыя ды іншыя прыклады, якія ўзгадваліся падчас семінару, паказалі нашым журналістам, што можна і патрэбна знаходзіць нестандартныя цікавыя хады. Прычым, гэта асабліва датычыцца электронных сродкаў масавай інфармацыі. Чаму менавіта электронных? Журналіст Марэк Халецкі, адказваючы на гэтае пытанне, прывёў наступныя лічбы. Сума, якую замежныя інвестары ўклалі ў польскія СМІ, падзяляецца ў наступнай прапорцыі: у электронныя — 80 працэнтаў усіх грошай, у друкаваныя — усяго 20. І справа не толькі ў тым, што тэлебачанне патрабуе дарагой тэхнікі. Сацыялагічныя даследаванні сцвярджаюць: у посткамуністычных краінах тэлебачанне і радыё ахопліваюць значна большую аўдыторыю, чым газеты.

Не маглі абысці ўвагай удзельнікі семінару і тэму жыцця беларусаў у Польшчы. Як расказалі нам нашы калегі, у апошнія два-тры гады ў беларускіх вёсках на Беласточчыне значна ўзняўся ўзровень жыцця. І не толькі сяляне пачалі праяўляць актыўнасць. Лепшым бізнесменам Польшчы ў 1996 годзе стаў менавіта польскі беларус.

Уладзімір ГЛОД, віцэ-прэзідэнт БАЖ.

МИНСК

Как это делается по-шведски

В апреле в Минске прошел семинар, организованный шведским Институтом повышения квалификации журналистов (FOJO). Представители двух десятков белорусских масс-медиа приняли участие в семинаре, в том числе сотрудники газет "Имя", "Свабода", "Народная воля", а также радио и телевидения.

Для меня как молодого журналиста прошедший семинар оказался достаточно полезным и познавательным.

Его участники познакомились с историей развития шведских средств массовой информации, их сегодняшним состоянием. Тем более, что Швеция была одной из первых стран мира, в которой свобода печати была утверждена на законодательном уровне. Первый закон о свободе печати шведский парламент принял еще в 1766 году. Нынешняя статистика свидетельствует о том, что шведы относятся к самым прилежным читателям газет в мире. Интересны и полезны для меня полученные во время семинара сведения о гарантиях свободы печати, защите источников информации, о доступе к официальным документам, об анонимности и ее границах.

Кроме целого блока познавательной информации о возможностях западных СМИ, шведские журналисты поделились рядом практических советов и рекомендаций по технике интервью, критериям оценки новостей, принципам этики для работников прессы, радио и телевидения, о роли СМИ как "четвертой власти". Сама форма проведения семинара, которая предполагала вовлечение в дискуссию самих участников, как мне кажется, наиболее эффективна. Методические материалы, розданные во время семинара, позволяют продолжить обучение самостоятельно и после его завершения.

Практическую пользу подобных семинаров трудно переоценить, поскольку они позволяют развивать творческое общение и интерес, дают возможность детально ознакомиться с работой западных СМИ и использовать их опыт и рекомендации в собственной работе.

Алексей ОРЕШКО.

ЗМЕСТ

"Чацвёртая ўлада"	"The Fourth Estate"
Бюллетень Белорусской ассоциации журналистов	Bulletin of the Belarusian Association of Journalists
Выпускается при финансовой поддержке Фонда «Евразия»	Published with the financial support of the Foundation "Eurasia"
Ответственный за выпуск Владимир Дзюба.	Responsible editor: Uladzimir Dzyuba
Кантактны тэлефон: 232-55-01	Contact telephone: 232-55-01
Издатель — БАЖ	Publisher — Belarusian Association of Journalists
Лицензия ЛВ N 1364	License ЛВ N 1364
Минская полиграфическая ф-ка "Красная звезда" МППО им. Я.Коласа.	Minsk printing factory "Red Star" of the Minsk Kolas Printing Production Group
Зак. 4196 тираж 499 экз.	Order 4196, circulation: 499 copies
адрес: 220073, Минск, 1-й Загородный переулок, 3.	Address: 220073, 1st Zagorodny Pereulok 3, Minsk.